

In memoriam: Prof. dr. sc. Fedor Raić (1925.-2010.)

Početak 2010. g., u 85. godini života, zauvijek nas je napustio ugledni hrvatski pedijatar, prof. dr. sc. Fedor Raić. Katedra za pedijatriju Medicinskog fakulteta u Zagrebu u kojoj je proveo gotovo čitav radni vijek oprostila se od njega podijelivši sjećanja s njegovim poštovateljima na komemoraciji u veljači 2010. g.

Nije jednostavno sažeti bujan i bogat životni put profesora Raića. Čovjek širokih interesa, vedrog duha, znatiželjnog intelekta, aktivan u mnogim životnim područjima, no najviše i najpredanije u medicini. Izuzetno je volio svoje zanimanje, bio ponosan što je liječnik i bez iznimke se borio za dignitet struke, zadržavši istovremeno skromnost. Uvijek se predstavljao kao doktor Raić, nikad kao profesor, usprkos brojnim funkcijama i titulama.

Koliko je od početka ozbiljno pristupio medicini potvrđuje činjenica da je anatomiju položio kod akademika Perovića s dvaput podcrtanom ocjenom odličan, što je bila velika rijetkost i čast. Već se za vrijeme studija zaposlio kao pomoćni asistent akademika Perovića. Nakon promocije 1953. godine još se neko vrijeme zadržao u Anatomskom institutu. Na svoju želju počinje 1957. g. specijalizaciju iz pedijatrije u Klinici za dječje bolesti, najprije na Rebru, a 1960. g. prelazi na Šalatu. Od tada je i član Katedre za pedijatriju, prvo kao asistent, 1971. g. je habilitirao, a umirovljen je kao redoviti profesor 1990. g., nakon gotovo 46 godina fakultetskog staža. Sudjelovao je u svim

oblicima dodiplomske i poslijediplomske nastave, ne samo na zagrebačkom Medicinskom fakultetu, nego i u drugim gradovima i sveučilištima, u nizu tečajeva izobrazbe liječnika, te u edukaciji medicinskih sestara. Vršio je niz odgovornih funkcija na Medicinskom fakultetu i u Znanstveno-nastavnom vijeću Medicinskog fakulteta sveučilišta u Zagrebu i aktivno sudjelovao u mnogim tijelima i povjerenstvima.

Kao liječnik-specijalist najprije je radio na Odjelu za TBC u Klinici na Šalati. Na temu tuberkuloze obranio je 1969. godine svoju doktorsku radnju pod naslovom "Prilog izučavanju utjecaja tuberkulostatske terapije na način sanacije endotoralne tuberkulozne primoinfekcije u dječje dobi", nakon čega je promoviran u doktora medicinske znanosti. Disertaciju je dijelom izradio kao Humboldtov stipendist, pod mentorstvom rektora Münchenskog Sveučilišta, pedijatra prof. dr. Gerharda Webera. Šezdesetih je godina bilo teško dobiti stipendiju Alexander von Humboldt jer se natjecalo za svega 3 mjesta na razini cijelog Sveučilišta, pa je utoliko dvogodišnji boravak profesora Raića u Njemačkoj osobit uspjeh. Dijelove svoje disertacije publicirao je u uglednom zapadnonjemačkom časopisu "Fortschritte der Medizin", a 1974. godine objavio je i knjigu "Tuberkuloza dječjeg uzrasta".

Godine 1966. otvoren je u Klinici na Šalati Dojenački odjel, a profesor Fedor Raić je imenovan za šefa i vodio je taj odjel 25 godina, do mirovine. Zbog obilja bolesnika i nedosta-

tka tog subspecijalističkog segmenta u Klinici, s vremenom je profesor Raić sve više dojenački odjel usmjeravao prema gastroenterološkoj problematici, pa je tako 1971. g. preimenovan u Odjel za gastroenterologiju, a 1986. je prerastao u Zavod za gastroenterologiju, hepatologiju i prehranu.

Vjeran stalnim težnjama da osuvremeni struku, profesor Fedor Raić je 1984. g. potaknuo u okviru Zbora liječnika osnivanje Sekcije za pedijatrijsku gastroenterologiju, hepatologiju i prehranu, danas (od 1992. g.) Hrvatskog društva za pedijatrijsku gastroenterologiju, hepatologiju i prehranu. Bila je to jedna od prvih ako ne i prva subspecijalistička pedijatrijska sekcija, a profesor Raić je bio njen predsjednik prvih deset godina.

U svemu što je radio profesor Raić je bio vrlo temeljit i uporan. S obzirom da se bavio mnogim segmentima pedijatrije zbog općeg pristupa dojenčetu, stekao je vrlo široko znanje. Gotovo da nema područja pedijatrije u kojem nije dao neki publicirani doprinos, no oko polovica od dvjestotinjak radova su iz područja dječje gastroenterologije. Kruna njegova djelovanja kao gastroenterologa je knjiga "Pedijatrijska gastroenterologija" objavljena 2002. g. Značajno je što je profesor Raić u knjizi okupio manje-više sve kolege - pedijatrijske gastroenterologe diljem Hrvatske i njome upotpunio domaću pedijatrijsku literaturu jednim važnim subspecijalističkim segmentom.

Profesor Raić bio je član mnogih stručnih društva u zemlji i inozemstvu, npr. Njemačkog pedijatrijskog društva i Društva za TBC i plućne bolesti. Bio je počasni član HLZ-a i redovni član Akademije medicinskih znanosti Hrvatske i njenog Senata. Za svoj je rad primio više priznanja i odlikovanja.

Profesor Raić je tijekom radnog vijeka stvorio mnoge internacionalne profesionalne a i prijateljske kontakte. Osim već spomenutog boravaka u zapadnoj Njemačkoj, bio je na dva studijska putovanja u Americi. Donio je nove tehnologije koje je tada prvi primijenio u nas (dijagnostičku peroralnu aspiracijsku biopsiju sluznice tankog crijeva, imunofluorescentne metode pretrage tkiva tankog crijeva dobivenog biopsijom, suprapubičnu dijagnostičku punkciju mokraćnog mjehura u dojenčadi, ranu dijagnostiku i rehabilitaciju cerebralno oštećene novorođenčadi i dojenčadi Bobathovom metodom). Učio je i surađivao s mnogim uglednim pedijatrima kao što su: prof. G. Weber, prof. A. Wiskott, prof. H. Ewerbeck, prof. Th. Hellbrügge, prof. K. Stehr, prof. J. Pechstein, prof. G. Biermann, prof. M. Silverberg, prof. F. Lifshitz, prof. E. Leberthal i drugi. Ta su mu poznanstva kasnije omogućila češće kraće boravke kao gostujućeg profesora u vanjskim klinikama, a u vrijeme Domovinskog rata mnogi njemački kolege su na molbu profesora Raića poslali Hrvatskoj razne oblike pomoći.

Profesor Raić je poživio dvadeset godina u mirovini. I dalje je bio aktivan u struci, jer je poziv pedijatra ključna okolišna njegova života i sastavni dio njegove ličnosti. Ipak, u mirovini je ispunio dane i drugim interesima i ostvario neke zamisli za koje tijekom aktivnog službovanja nije bilo vremena, kako na osobnom tako i na društvenom planu. Ponosio se

činjenicom da je 1992. g. bio jedan od osnivača i u dva mandata član Upravnog odbora Kluba Alexander von Humboldt. Također se, iz zahvalnosti prema svojoj matičnoj školi, 2006. g. angažirao u formiranju Kluba III. gimnazije, uzdigavši tako tradicionalna druženja bivših učenika na višu razinu. Klub okuplja bivše učenike njegove nekadašnje gimnazije, na obostrano zadovoljstvo surađuje sa današnjom upravom škole i pomaže joj u svim njenim djelatnostima i doprinosi očuvanju tradicije. Bio je prvi i doživotni počasni predsjednik Kluba III. gimnazije.

Nažalost, zadnjih ga je godina bolest ograničila u mnogim aktivnostima u kojima bi rado sudjelovao, no bistar i živahan um nije mirovao. Prije nepunih godinu dana profesor Raić je objavio autobiografsko djelo pod nazivom "Isječci iz života jednog pedijatra". U njemu nas, prepričavajući izabrana sjećanja, vodi kroz svoj život koji je uglavnom proveo u Zagrebu. Odrastao je u obiteljskoj kući u Zvonimirovoj ulici, gdje je dočekao i posljednje dane. Nekad je to bila zagrebačka periferija, danas je širi centar grada. Ta preobrazba samo je jedna od mnogih društvenih, političkih i drugih promjena kojima je svjedočio u burnom povijesnom razdoblju velikog dijela 20. stoljeća. Opisuje ih iz posve privatne perspektive, pa se upoznajemo s njegovim promišljanjima o vječnim temama: životu - njegovim radosnim i teškim stranama, o prijateljstvu, o domoljublju, i naravno nezaobilazno o medicini i pedijatriji koja je uvelike odredila njegov život i zbog koje je uvijek bio spreman na odricanja. Svoj je poziv smatrao vrlo plemenitim i humanim, pa je s ponosom i radošću nosio svoj bijeli kaput, za koji piše da je "...težak, a ne manekenski kako neki neupućeni zamišljaju".

Veliku je važnost profesor Raić pridavao prijateljstvu i kako sam ističe, imao je sreću da ga prijatelji i kolege, osim ponekog, nikad nisu razočarali, čak ni u turbulentnim razdobljima. Profesor Raić je i sam mnogo ulagao u odnose s ljudima i njegovao ih. S osobitim se poštovanjem odnosio prema svojim učiteljima, iz pučkoškolskih do akademskih dana i mnoge spominje u svojoj autobiografiji. Bio je duboko vezan za suprugu, kolegicu i dugogodišnju suradnicu gospođu profesor Anu Votavu-Raić, s kojom je ostvario mnoge zamisli i snove. Njihova je bliskost bila dirljiva, a brigom i nesebičnom pažnjom posebno mu je olakšala i uljepšala zadnje godine života.

Tragove naših učitelja svjesno ili nesvjesno trajno nosimo u sebi. Svoja sam prva iskustva u pedijatriji stekla baš uz profesora Raića na čijem sam odjelu započela specijalizaciju i kasnije nastavila profesionalni put, pa profesora doživljam kao učitelja u punom smislu te riječi. Pamtit ćemo ga kao liječnika široke naobrazbe i znanja, s velikim oduševljenjem za pedijatriju, a to je oduševljenje znao probuditi u drugima. Bio je dobar govornik i sustavan predavač, a nastavu je često osvježio osobnim zapažanjima i primjedbama. Krasila ga je točnost, pouzdanost, temeljitost, dosljednost i odmjereno. Pamtit ćemo ga po blagosti i mirnoći, čak i u ljutnji, što je bio rezultat kombinacije njegove prirode i odgoja, bogatog i raznovrsnog životnog iskustva, te široke kulture i znanja.

Osim medicini, primjerom nas je učio socijalnoj osjetljivosti, kako razumjeti životne teškoće, kako suosjećati, kako braniti dostojanstvo liječničkog poziva. Bio je duhovit i šarmantan sugovornik, znao se veseliti i poticati na veselje. U svemu što je radio i kako je živio bio je gospodin, uglađenog ponašanja i fine pojave. Bio je profesor u punom smislu te riječi.

Volio život i veselio mu se, no bio je svjestan neminovnih ograničenja. U jednom od naših zadnjih razgovora kazao je:

"pumpa me ne sluša", misleći na bolesno srce. Epilog svoje autobiografije završava osjećajno mišlju: "Konačno, svaka rijeka, kao i život, ima svoj izvor, svoj tok i na kraju svoje ušće. Kamo se iza toga dolazi, mnogi se pitaju, u nadi jednog ponovnog susreta."

U međuvremenu, ostaje nam u mislima i srcima.

Duška Tješić-Drinković